

De filòlegs i diccionaris

ANDREU SALOM I MIR

Als Països Catalans la proliferació de diccionaris i obres lexicogràfiques de tota mena (generals i oficials, enciclopèdics, etimològics i complementaris, ortogràfics i de pronúncia, d'expressions i frases fetes, de sinònims i antònims, d'onomàstica...), tant d'extensió mitjana com d'extensió força considerable, ens ha col·locat, segurament, al nivell de les nacions més avançades pel que fa a la publicació d'aquest tipus de compilacions científiques relacionades amb la llengua. El grau d'exhaustivitat de tot el material lingüístic elaborat i publicat fins ara fa que el català es pugui comparar, doncs, quant al grau de compendi i recopilació ortogràfica i gramatical realitzat, amb qualsevol llengua del món que disposi d'un Estat propi culte i civilitzat –o això, almenys, en teoria–, i que en servi, naturalment, la vitalitat social.

Al llarg del segle XX, l'aparició, en el nostre país, de filòlegs i lingüistes de tremp entusiasta i amb una preparació científica excel·lent, ha fet que la nostra parla sigui objecte d'un estudi exhaustiu que recopila gran part del tresor de la llengua –recollir-lo íntegrament, com en totes les llengües, fóra pràcticament impossible. Personalitats amb empenta com Pompeu Fabra, Antoni M. Alcover, Francesc de B. Moll i Joan Coromines (sense oblidar, però,

Marià Aguiló, figura cabdal de la Renaixença) són, sens dubte, els més qualificats, tant per llurs treballs arduos i sistemàtics com per la poderosa influència que han exercit en investigadors actuals de la lexicografia i la gramàtica catalanes. Obres tan valuoses i cabdals com el *Diccionari Aguiló* (vuit toms de reculls lexicogràfics publicats per Fabra i M. de Montoliu); el *Diccionari general de la llengua catalana*, del mestre Fabra, autor també d'unes decisives *Normes ortogràfiques* i d'una *Gramàtica catalana*, per les quals el seu autor és considerat unànimament el seny ordenador de la llengua catalana moderna; el monumental *Diccionari català-valencià-balear* (10 toms), que duu el llarg subtítol de «Inventari lexicogràfic i etimològic de la llengua catalana en totes les seves formes literàries i dialectals, recollides dels documents i textos antics i moderns, i del parlar vivent al Principat de Catalunya, al Regne de València, a les Illes Balears, al departament francès dels Pirineus Orientals, a les valls d'Andorra, al marge oriental d'Aragó i a la ciutat d'Alguer de Sardenya», popularment conegut per *l'Alcover-Moll*; el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* (nou toms), obra gegantina de caràcter històric, crític, comparatiu i, sobretot, etimològic de J. Co-

romines, autor també d'una altra gran empresa científica, *l'Onomasticon Cataloniae* (vuit toms), que constitueix un recull onomàstic molt considerable de totes les terres catalanes, explicat des d'un punt de vista etimològic i lingüístic, són exemples ben demostratius de l'enorme cabal lexical català recollit i estudiat minuciosament pels erudits adés esmentats.

Tots aquests treballs admirables, el conjunt de tots ells, forneixen un vast corpus del vocabulari català amb dades de tota mena relacionades amb la vida i ambient de les paraules. Molt pocs països disposen d'uns instruments de coneixement de la llengua tan rics i complets com Catalunya. Tota aquesta immensa producció constitueix un referent lexical quasi inexhaurible, d'informacions sobre els mots, d'un valor incomparable per als historiadors de la llengua i per als investigadors del lèxic català del futur. Esperem tan sols que, en aquest possible esdevenidor, el perill de llatinització del català s'hagi esvaït totalment, i, a part de ser una llengua estudiada tant dins com fora del nostre territori, gaudeixi d'una bona salut social. Serà el millor homenatge que podrem retre a tots els il·lustres filòlegs i lingüistes que tanta devoció i esforç esmerçaren en l'estudi, conservació i projecció del bell catalanesc. ♦

A R D È V O L

SERVEIS EDITORIALS

Jordi Ardèvol
C. Consell de Cent, 432, 2n 8a
08013 Barcelona

Tel.: 93 246 66 82
c/e: jardevol@teleline.es

- Maquetació de llibres i revistes
- Publicació de llibres
- Mecanografiat de textos
- Correcció de textos en català